



Autorská práva v Marplive

MarpLive Ltd. o.z., Kaprova 42/14, Staré Město, 110 00 Praha 1, IČO: 09615601
(dále jen provozovatel)

I. Autorské právo.

- 1) Autorské právo (anglicky copyright law) je odvětví práva, které se zabývá právními vztahy uživatelů a tvůrců tzv. „autorských děl“ k příslušným dílům. Tvůrci mohou být například spisovatelé, hudebníci, filmaři, architekti, urbanisté a programátoři apod. Prostřednictvím autorského práva stát poskytuje autorům po jistou omezenou dobu určitá výlučná práva k jejich dílu. Autorské právo je součástí tzv. duševního vlastnictví.
- 2) Autorské právo nechrání samotné myšlenky či ideje; chrání pouze konkrétní díla, konkrétní vyjádření takových myšlenek, dílo v objektivně vnímatelné podobě. Autorským dílem je pouze jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, dílem není námět, zpráva, informace, metoda, teorie, vzorec, graf, tabulka fyzikálních konstant, výstup počítačového programu apod. samy o sobě. Vedle autorského práva v užším smyslu jsou chráněna také tzv. práva související s právem autorským, kam patří práva výkonného umělce k vlastnímu výkonu, práva výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, právo rozhlasového a televizního vysílatele a právo nakladatele. Obdobná je také ochrana databáze.
- 3) Autorské právo je v Česku upraveno autorským zákonem (zákon č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších novelizací), v mezinárodním právu je základem několik mezinárodních úmluv, hlavně tzv. Bernská úmluva z roku 1886 a Všeobecná úmluva o autorském právu uzavřená v Ženevě v roce 1952. Pro podporu ochrany duševního vlastnictví vznikla v roce 1967 Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization, WIPO).
- 4) Fakt, že dané dílo je chráněným autorským dílem, se často signalizuje symbolem © následovaným jménem autora a rokem. Tento symbol má však v Česku (i ve většině jiných zemí) pouze ryze informativní význam – dílo je plně chráněno i tehdy, není-li to na něm nijak uvedeno.

II. Autorská práva a zodpovědnost Marplive.

- 1) **Provozovatel nenese jakoukoli zodpovědnost za porušení autorských práv ze strany uživatele Marplive.**
- 2) **Provozovatel se zavazuje nepoužít audiovizuálních děl a fotografií vložených do Marplive ke svým účelům a nepředat je třetí osobě bez výslovného svolení vlastníka autorských práv.**

Může Marplive určovat vlastnictví autorských práv?

Společnost Marplive nemůže zprostředkovat řešení sporů ve věci vlastnictví autorských práv. V této věci se musíte obrátit na kolektivního správce autorských práv případně na právníka.

V Česku působí následující kolektivní správci:

- 1) DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura – autoři děl slovesných, jejich překladů, audiovizuálních a hudebně dramatických děl a nakladatelé
- 2) OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním – autoři hudby a textu a hudební nakladatelé
- 3) INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů – výkonní umělci, výrobci audiovizuálních a audiálních záznamů
- 4) Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl (OOA-S) - autoři děl výtvarného umění, architektury, a obrazové složky audiovizuálních děl, fotografové, autoři obrazové složky počítačových programů a filmová a televizní střihači
- 5) GESTOR – ochranný svaz autorský (právo na odměnu při opětovném prodeji originálu výtvarného díla uměleckého) - spravuje odměny za opětovný prodej originálu výtvarného díla uměleckého [3]
- 6) Ochranná asociace zvukařů – autorů (OAZA) - díla mistrů zvuku v audiálních a audiovizuálních dílech

III. Co jsou autorská práva?

Jaká díla podléhají autorským právům?

Vlastnictví autorských práv dává držiteli exkluzivní právo na používání díla (s několika výjimkami). Když někdo vytvoří původní dílo zanesené na hmotné médium, automaticky k tomuto dílu vlastní autorská práva.

Ochrana autorskými právy se vztahuje na mnoho typů děl, například tyto:

- 1) audiovizuální díla jako televizní pořady, filmy a online videa,
- 2) zvukové nahrávky a hudební skladby,
- 3) písemná díla jako přednášky, články, knihy a hudební skladby,
- 4) vizuální díla jako obrazy, plakáty a reklamy,
- 5) videohry a počítačový software,
- 6) divadelní díla jako hry a muzikály.

Lze používat dílo chráněné autorskými právy, aniž by došlo k porušení práv?

Ano. V některých případech je možné dílo chráněné autorskými právy používat, aniž byste porušovali autorská práva vlastníka. Upozorňujeme, že váš obsah může být v reakci na porušení autorských práv odstraněn i v těchto případech:

- 1) zmínili jste vlastníka autorských práv,
- 2) přestali jste zpeněžovat obsah porušující autorská práva,
- 3) účtovali jste poplatky za poskytnutí kopie příslušného obsahu,

- 4) všimli jste si, že se jinde na internetu nachází podobný obsah,
- 5) zakoupili jste obsah včetně fyzické či digitální kopie,
- 6) sami jste obsah nahráli z televize, kina nebo rádia,
- 7) sami jste obsah okopírovali z knihy, filmového plakátu nebo fotografie,
- 8) uvedli jste, že nemáte v úmyslu porušovat autorská práva.

Někteří tvůrci obsahu za určitých podmínek použití svého díla umožňují.

Jaký je rozdíl mezi autorským právem a ochranou soukromí?

Skutečnost, že se objevíte ve videu, na obrázku nebo nahrávce, ještě neznamená, že k tomuto dílu máte autorská práva. Například pokud vás vyfotí kamarádka, má na pořízenou fotografii autorské právo ona. Pokud váš kamarád nebo někdo jiný nahraje bez vašeho svolení video, fotku nebo nahrávku, kde vystupujete, a máte dojem, že to porušuje vaše soukromí nebo zabezpečení, můžete podat stížnost na porušení soukromí.

Právo a fotografie na internetu.

Často se stává, že fotografie nalezené na internetu jsou dále používány nejen pro soukromé účely, ale také např. při prezentacích nebo v propagačních materiálech, aniž by k tomu autor fotografie dal souhlas. Fotografie stejně jako ostatní tvůrčí díla (literární dílo, hudební dílo apod.) je považována za autorské dílo a váže se k němu skupina práv, která náleží jejímu autorovi.

Koncepce autorského práva k fotografiím a audiovizuálním dílům

- 1) Autorská práva se dle českého autorského zákona dělí do dvou skupin, a to na osobnostní a majetková práva. Osobnostní práva jsou od autora neoddělitelná a nepřevoditelná, oproti tomu majetková práva, ač jsou také nepřevoditelná, lze za úplatu poskytnout jakékoliv třetí osobě formou tzv. licence.
- 2) Autorská práva k fotografii vznikají autorovi v okamžiku vytvoření fotografie. Za situace, kdy autor vytvoří fotografii v rámci svých zaměstnaneckých povinností, vykonává majetková práva svým jménem a na svůj účet zaměstnavatel, popř. jeho právní nástupce. Majetková práva se mohou vrátit autorovi-zaměstnanci pouze tehdy, kdy dojde k zániku zaměstnavatele bez právního nástupce či na základě vzájemné dohody.
- 3) Fotografie bez souhlasu autora je možné užít pouze na základě zákonem stanovených výjimek, a to zejména pro osobní potřebu fyzické osoby, jejímž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu (pro nekomerční účely, tzv. „volná užití“). Zakázané tedy bude např. umístění fotografie na reklamní materiály, webové stránky společnosti nebo firemní prezentace. Oproti tomu lze za nekomerční použití považovat pozadí pracovní plochy na osobním počítači či jako součást pozvánky na rodinnou oslavu. V neposlední řadě je nutné připomenout, že uvedením autora či zdroje odkud fotografie pochází, se třetí osoba nijak nezbavuje své odpovědnosti za zásah do práv autora.
- 4) Souhlas autora není nutné získat, pokud webové stránky, odkud fotografie pochází, obsahují přímo autorův souhlas. V takové situaci je ale vhodné posoudit formu souhlasu a její důvěryhodnost. Bude-li autorem více osob, souhlas je potřeba získat od každé jednotlivé osoby. Obdobně je třeba postupovat v případech, že autor výkon svých majetkových práv postoupil na třetí osobu.
- 5) Mimo volná užití předpokládá zákon užití díla bez souhlasu autora také na základě tzv. zákonných licencí, kde se předpokládá, že může převážit veřejný zájem na jejich užití i bez souhlasu dotčené osoby. Jako příklad lze uvést uměleckou nebo zpravodajskou licenci, přičemž opět je vyloučeno komerční užití.

- 6) Z výše uvedeného plyne, že před užitím fotografie pro komerční účely je potřeba obstarat si souhlas jejího autora, autorů, popř. vykonavatele majetkových práv, je-li tímto vykonavatelem třetí osoba. Neoprávněné užití fotografie může být postihováno způsobem uvedeným níže.

Licence a důsledky porušení autorských práv k fotografiím a audiovizuálním dílům

Pokud dojde k porušení autorských práv k fotografiím a audiovizuálním dílům, existuje několik možností, jak se může autor domáhat svých práv. Nejprve bude pravděpodobně přicházet v úvahu nabídka autora na zakoupení licence k fotografii, a to ve formě výhradní nebo nevýhradní licence. Výhradní licence poskytuje oprávněnému uživateli exkluzivitu k užití fotografie. Naopak nevýhradní licence znamená pouze právo fotografii užít, přičemž není vyloučeno, že toto právo bude poskytnuto dalším osobám. Vedle formy licence v praxi obvykle dochází ke sjednání také dalších podmínek užití díla, např. limitování množství propagačních materiálů, kde bude fotografie uvedena, způsob, jakým budou tyto materiály propagovány, nebo také zeměpisné nebo časové omezení.

Pokud se strany nedohodnou na udělení licence, je autor oprávněn se domáhat svých nároků u soudu. V takovém případě je soud, za předpokladu, že bude prokázáno neoprávněné užití autorského díla, oprávněn „doměřit“ neoprávněnému uživateli licenční poplatek formou vydání bezdůvodného obohacení a náhrady majetkové újmy, která byla autorovi způsobena. Vedle toho může být uložena povinnost odstranit následky zásahu do autorského práva autora, tj. zejména zdržení se dalšího zásahu do práv autora odstraněním fotografie ze svých webových stránek, propagačních materiálů nebo jiných míst, kde byla fotografie neoprávněně užitá. Navazujícími a v praxi méně častými právy, kterých se autor může v souvislosti s výše uvedeným domáhat, pak jsou například uveřejnění rozsudku na náklady neoprávněného uživatele, právo na přiměřené zadostiučinění, sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, tzn. jakým způsobem a kde byla fotografie užitá. Neoprávněné užití autorského díla je také dle autorského zákona považováno za přestupek, resp. správní delikt, za nějž lze uložit právnícké nebo fyzické osobě pokutu do výše až 150.000, - Kč.

Nad rámec výše uvedeného lze uvést, že vedle autora jsou zákonem chráněna také práva osoby, která je na fotografii zobrazena, zejména pokud ke komerčnímu šíření své podobizny nedala souhlas. Souhlas s užitím je potřeba také v některých případech od vlastníků fotografií zachycených architektonických či uměleckých děl, je-li význam zobrazeného díla zásadní v rámci účelu využití fotografie.

Lze uzavřít, že před užitím fotografie je vhodné ověřit, zda k dané fotografii a zamýšlenému komerčnímu způsobu užití byly obstarány odpovídající oprávnění a souhlasy v rámci autorského práva. Pokud uživatel fotografie nevládní potřebnou licenci a případné souhlasy, vystavuje se riziku, že se oprávněné osoby mohou v budoucnu domáhat svých práv soudní cestou.

IV. Nejčastěji pokládáné otázky.

1. Co je to autorské právo a práva s autorským právem související? Jsou tato práva stejná na celém světě?

Autorské právo chrání práva jednotlivých autorů k jejich autorským dílům (např. knihy, hudba, filmy, obrazy apod.). Práva s autorským právem související jsou práva dalších osob, jimiž jsou např. výkonní umělci (tj. hudebníci, zpěváci, herci, tanečníci ...), výrobci zvukových záznamů, výrobci zvukově-obrazových záznamů apod., kteří mají práva ke svým uměleckým výkonům, zvukovým záznamům atd. Autorské právo je výlučné právo náležející autorovi, které chrání autorské dílo před neoprávněným užitím. V České republice může být autorem pouze fyzická osoba.

Ochrana autorských práv a práv souvisejících s autorským právem se po celém světě liší. Díky mezinárodním úmluvám a díky evropské legislativě (v rámci Evropské unie) jsou však do jisté míry mnohé autorskoprávní předpisy ve velkém množství zemí sjednoceny.

2. Komu patří autorská práva a jak jsou autorská práva prospěšná pro tvůrce, nositele práv, spotřebitele, společnost, ekonomiku a kulturu jako celek?

Autorská práva patří jednotlivým autorům. Autorem může být jen fyzická osoba, která dílo vytvořila. Autorská práva obsahují práva majetková a práva osobnostní. Výkon majetkových práv může být poskytnut jiné osobě formou licenční smlouvy a v případě smrti majetková práva přecházejí na dědice. Osobnostní práva trvají po dobu života autora, nejsou převoditelná a autor se jich platně nemůže vzdát. Pro určitá osobnostní práva platí ochrana i po smrti autora.

Autorská práva se podílí na celospolečenském rozvoji a jeho kulturní diverzitě a jsou nezbytným předpokladem pro budoucí ekonomický růst. Autorské právo hraje důležitou úlohu při rozvoji vzdělanosti a vědeckého bádání. Potenciální střet mezi zájmy široké veřejnosti (zájem na šíření děl a jejich veřejné dostupnosti) a zájmy konkrétního autora nebo autorů (zájem na ochraně autorských práv, zájem na užití díla na základě autorova svolení a zájem na spravedlivé odměně za užití děl) je řešen v českém autorském právu výjimkami a omezeními autorského práva, které v některých specifických případech umožňují široké veřejnosti užití díla bez souhlasu autora. České autorské právo neobsahuje pravidlo „fair use“.

3. Získám automaticky ochranu autorských práv, když například pomocí svého telefonu vytvořím fotografii nebo musím za účelem ochrany díla registrovat?

K ochraně autorských práv v České republice není potřeba žádná forma registrace díla. Autorským zákonem je chráněno jakékoliv dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké. Takovéto dílo musí být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a musí být vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Autorské právo vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. V případě fotografií, databází a počítačových programů je požadavek na originalitu nižší, postačuje, pokud jsou původní, to znamená, že jsou autorovým vlastním duševním tvůrčím dílem. Autorskoprávní ochrana fotografie vzniká, jakmile dojde k pořízení fotografie, nejsou zde žádné další formální požadavky.

4. Co je to porušení autorských práv? Mohu se dostat do problémů v případě porušení autorských práv? Co, když jsem si nebyl vědom toho, že jsem porušil něčí práva chráněná autorským zákonem?

Porušování autorských práv zjednodušeně řečeno vystihuje situaci, kdy nakládáme s autorským dílem v rozporu s příslušnými zákonnými ustanoveními. Bude se nejčastěji jednat o užití díla bez souhlasu majitelů práv. V případě porušení autorských práv se můžeme samozřejmě dostat do „problematické“ situace. V případě takového porušení bude „uplatněn“ příslušný právní postih jako výsledek odpovídajícího soudního řízení. Obecně platí pravidlo: „neznalost zákona neomlouvá“, tudíž je jasné, že

by si každý měl být vědom toho, zda v daném případě jedná v souladu s právem či nikoliv. Nevědomost týkající se porušení autorských práv by v určitých případech mohla být posuzována jako „polehčující okolnost“, která však danou osobu nevyvíňuje.

5. Za jakých podmínek mohou být díla chráněná autorským právem, která byla vytvořena někým jiným? Bylo mi řečeno, že užití děl, která byla vytvořena jinými osobami, je jednoduše citací, a proto je vždy povoleno.

Autorské dílo může být použito:

- 1) na základě sjednané licenční smlouvy s příslušným nositelem práv;
- 2) dále dle ustanovení zákona v případě tzv. zákonných licencí (výjimky a omezení);
- 3) dále lze ohledem na osobnostní práva nakládat s tzv. dílem volným, u něž již uplynula doba ochrany.

Možnost použití citace je omezena na přesně vymezené podmínky uvedené v zákoně, jež jsou spojeny především s účelem užití citace. Nejde tedy říct, že jakékoliv užití autorova díla můžeme podřadit pod „citační výjimku“. Citace je obecně řečeno užití částí zveřejněného díla či také užití drobného celého díla v zákonem stanoveném rozsahu a za zákonem stanovených podmínek. V případě citace je nutné uvést následující informace: jméno autora, název díla a zdroj.

6. Smím použít hudbu chráněnou autorským právem jako soundtrack pro domácí video, které jsem vytvořil a chci jej nahrát na web s videy?

Ne, nahrání domácího videa s hudbou, která je chráněna autorským právem a právy souvisejícími, na web s videy, a to bez zvláštního svolení nebo licence od nositele práv, by znamenalo porušení autorského práva k hudebnímu dílu a práv souvisejících k hudební nahrávce.

7. Smím dát kopii díla chráněného autorským právem členovi rodiny nebo kamarádovi?

V případě, že je pořízena rozmnoženina díla pro osobní potřebu, tak zákon není porušován. Jedná se o výjimku z autorského zákona. Takto pořízenou kopii lze dále poskytnout členům své rodiny nebo blízkému příteli, pokud je takové poskytnutí rozmnoženiny osobního charakteru a neobchází účel osobního užití. Je však třeba říct, že v naší legislativě a ani v judikatuře není jednoznačná odpověď, takže vzhledem k tomu musíme konstatovat, že tato část odpovědi je založena pouze na akademické diskusi a literatuře. Rozmnoženinu díla však nemůžeme šířit širšímu okruhu osob, např. prostřednictvím sítě internet apod.

8. Smím stáhnout dílo chráněné autorským právem z internetu a záleží na tom, jaká technologie je použita a zda stahuji pouze části díla?

Dle výjimky obsažené v autorském zákoně je možné si pořídit kopii díla pro osobní potřebu. Český autorský zákon nestanoví „povahu zdroje“ ani nespécifikuje, jaké technické prostředky můžeme použít. Stahovat z internetu je možné, a to bez ohledu na technické prostředky, které použijeme. Je také jedno, zda stahujeme najednou celé dílo či zda dílo stahujeme po částech. Stále je však nutné hledět na zákonné výjimky z perspektivy tzv. třístupňového testu upraveného v § 29 českého autorského zákona. Obecně je pak ještě důležité respektovat tzv. technické prostředky ochrany, které mohou možnost určitého nakládání s dílem omezit (zvláště na internetu, kde neexistují výjimky týkající se účinných technických prostředků ochrany).

9. Pokud jsou díla chráněná autorským právem automaticky obsažena prostřednictvím sociálních sítí v mých příspěvcích, jsem za to odpovědný a jedná se o porušení autorských práv? Co když na ně odkážu či je embeduji na své vlastní webové stránce nebo na blogu?

Pokud se autorská díla samovolně objevují v prostředí webových stránek či sociálních sítích a pokud toto uživatel nemůže ovlivnit, pak za takovýto obsah a za jeho zobrazování (a tedy za možný zásah do autorského práva) koncový uživatel nenesou odpovědnost. Prostým odkazem na jinou webovou stránku, kde je autorské dílo umístěno, uživatel práva neporušuje. Na druhou stranu tzv. embedding by měl být

posuzován specificky. České soudy v minulosti rozhodly, že embedding je považován za formu zpřístupňování díla veřejnosti, a tedy formu užití autorského díla.

10. Můj avatar je založen na mé oblíbené filmové hvězdě, kreslené postavičce nebo sportovním klubu. Mohu se kvůli tomuto dostat do potíží za porušení autorských práv nebo jakýchkoliv jiných právních předpisů?

Avatar se v prostředí sítě internet nejčastěji používá v podobě obrázku, fotky, určitého znaku apod. Jedná se tedy o vlastní vizuální ztvárnění uživatele, který v jím zvolené podobě vystupuje na internetových stránkách; na sociálních sítích; v prostředí chatu; v prostředí počítačové hry; apod. Obrázky, fotky, vizuální ztvárnění určité postavy, loga apod. jsou chráněny jako autorská díla autorským právem. Pokud tedy vizualizaci osoba neužívá pouze soukromě pro svoji potřebu, ale pravidelně s ní nakládá v prostředí sítě internet, kde si ji může od této osoby kdokoliv volně stáhnout, tak tato osoba v podstatě neoprávněně sděluje autorské dílo veřejnosti.